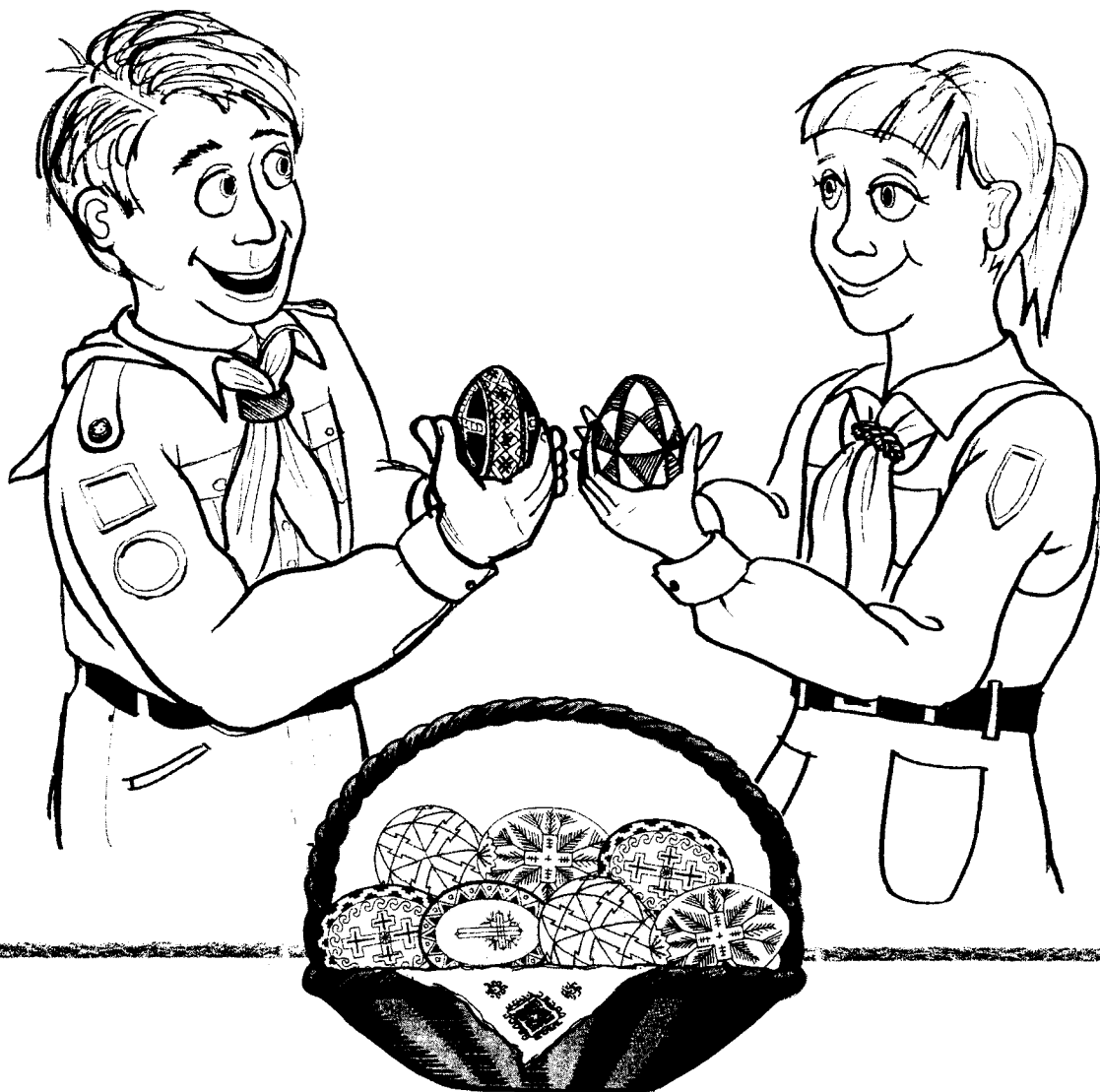

Г Т У И С Ъ

З М І С Т

- 3** На Великдень
- 4** Великодня писанка
- 6** Як писати писанки
- 10** Гаївки
- 12** Розмалюй писанки
- 14** Писанки мають свої назви
- 16** Символи на писанках
- 17** Символіка кольорів на писанках
- 18** Змайструймо Великодню писанку
- 19** Вмілість Відповіді
- 20** Новацька писанка добрих діл

*Дорогі новачки, новаки,
сестрички і братчики!*

Незабаром буде Великдень. Із цього номера "Готуйсь" ви дізнаєтеся про деякі звичаї пов'язані з Великоднем, а головне про писання писанок.

Сподіваємося, що всі ви напишете гарні писанки і подаруєте їх своїм близьким, а нам вишлете фотографії із них.

З приводу празника Воскресіння Ісуса Христа ми бажаємо вам веселих і щасливих свят й усього добра.

Христос Воскрес!

Редакція

Редактор
Таня Джулинська

Мовний редактор
Орест Павлів

Макетування і цифрове зображення
Люда Павлів
Богдан Ружицький

Матеріали підготували:
Окладинка — Оформлення Люда Павлів,
Ілюстрація Маркіян Микитюк
На Великдень Таня Джулинська
Великодню писанка Таня Джулинська
(на базі легенди про Сльози Матері Божої),
ілюстрації Маркіян Микитюк
Як писати писанки Таня Джулинська.
На підставі: Оніщук, Одарка. (1985).
Символіка української писанки. Торонто
Гаївки Ілюстрації Маркіян Микитюк

Матеріали передруковані з Готуйсь 5/6 1994:

Ілюстрація кошика Братчик Ірко
Розмалюй Ілюстрації Андрій Стешко
Назви писанок Оксана Винницька
Символи на писанках і Символіка кольорів
на писанках Оксана Винницька
Змайструймо писанку Божена Федина
Новацька писанка добрих діл

Фотографії
Ліда Лада

Щира подяка

пл. сен. Оксані Закидальській, пл. сен. Євгенові
Вашукові і п-і Квітці Зорич-Кондрацькій
за поміч.

"Готуйсь"

журнал пластового новацтва,
видає "Пластове Видавництво ЗСА-Канада"

Річна передплата: \$25 амер.
Ціна одного числа \$4.50 амер.

Адреса Редакції цього числа:
Hotuys
2199 Bloor Street West,
Toronto, ON M6S 1N2, Canada
Факс: 416-763-0185

Адреса адміністрації:
Hotuys
144 Second Avenue,
New York, NY 10003,
USA

Виготовлено на системі PowerMacintosh
7100/80/QuarkXpress 4.1
при КПС-Канади
Видруковано заходами
The Basilian Press, Toronto, Ontario, Canada

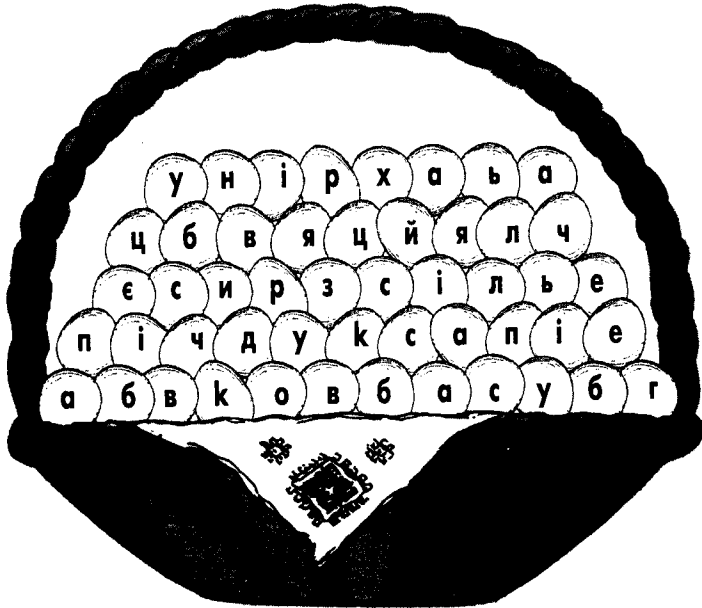
число 464

НА ВЕЛИКДЕНЬ

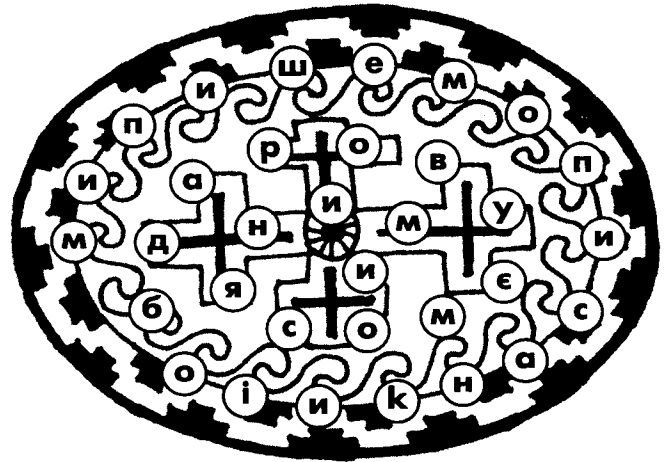
Великдень це найважливіше християнське свято — святкування воскресіння Ісуса Христа. Новаки і новачки святкують Великдень у колі своїх рідних, по церквах та спільно з пластунами. Український наряд має різні звичаї пов'язані з Великоднем.

Тут подано декілька із цих звичаїв. Відгадайте їх.

1. На Великдень ми святимо харчі.
Які? Знайдіть у цьому кошику.

2. Починайте читати від букви М.
Букви у відповідному порядку
творять слова.

3. На кожній хвиляці безконечника є число і буква. Ось, числа слів. Знайдіть парну букву і відгадайте слова.

Перше слово: 17, 11

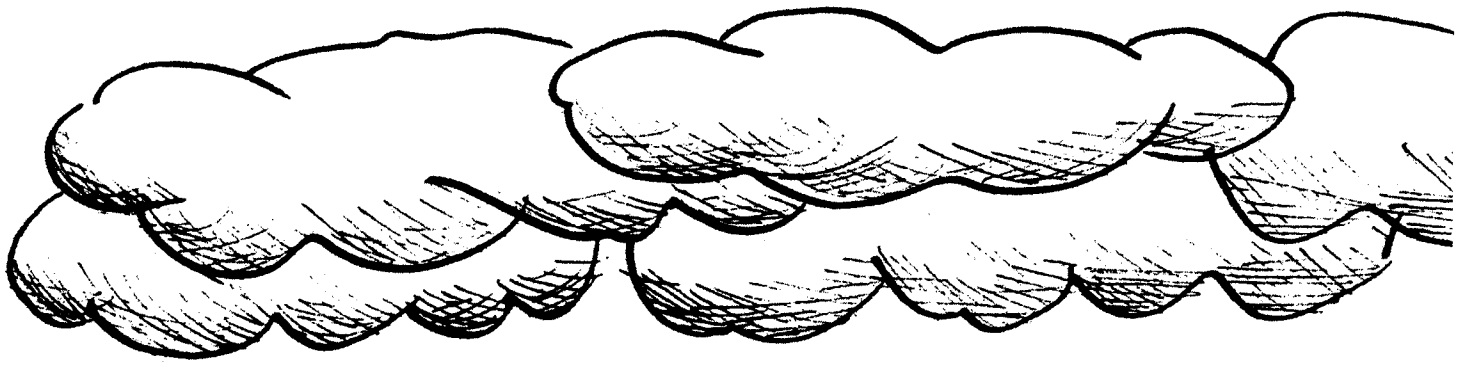
Друге слово: 3, 11, 3, 19, 6, 11, 17, 19

Третє слово: 4, 1, 13, 3, 15, 11

4. У кожному яйці є перевага одної букви і є букви, що є інші. З цих інших букв у кожному ряді писанок можна створити одно слово. Відгадайте ці три слова.

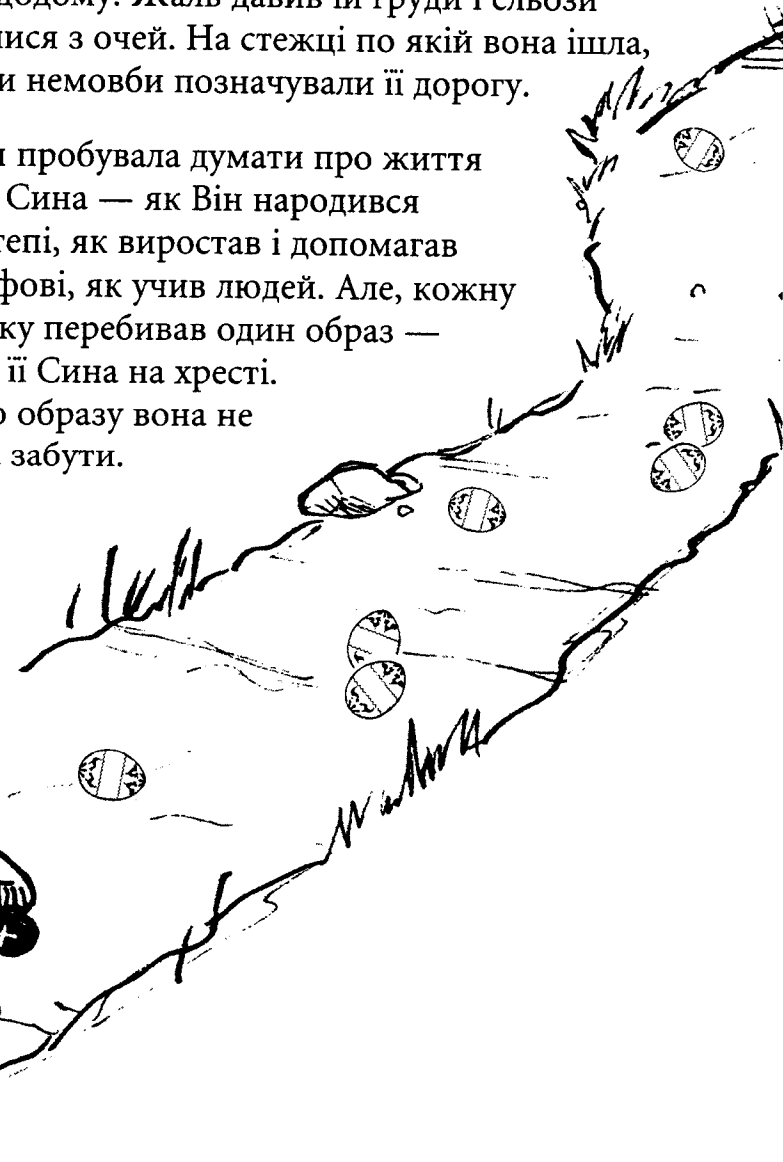
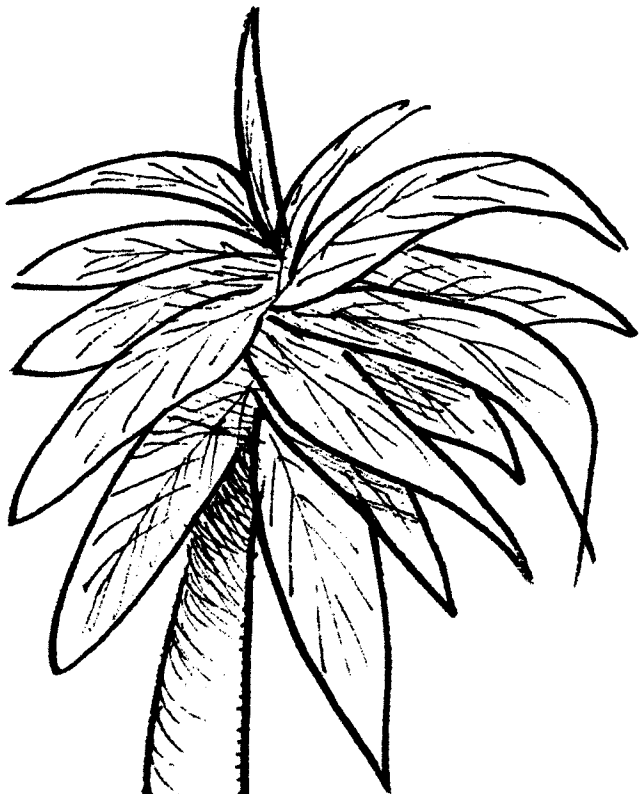
ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА

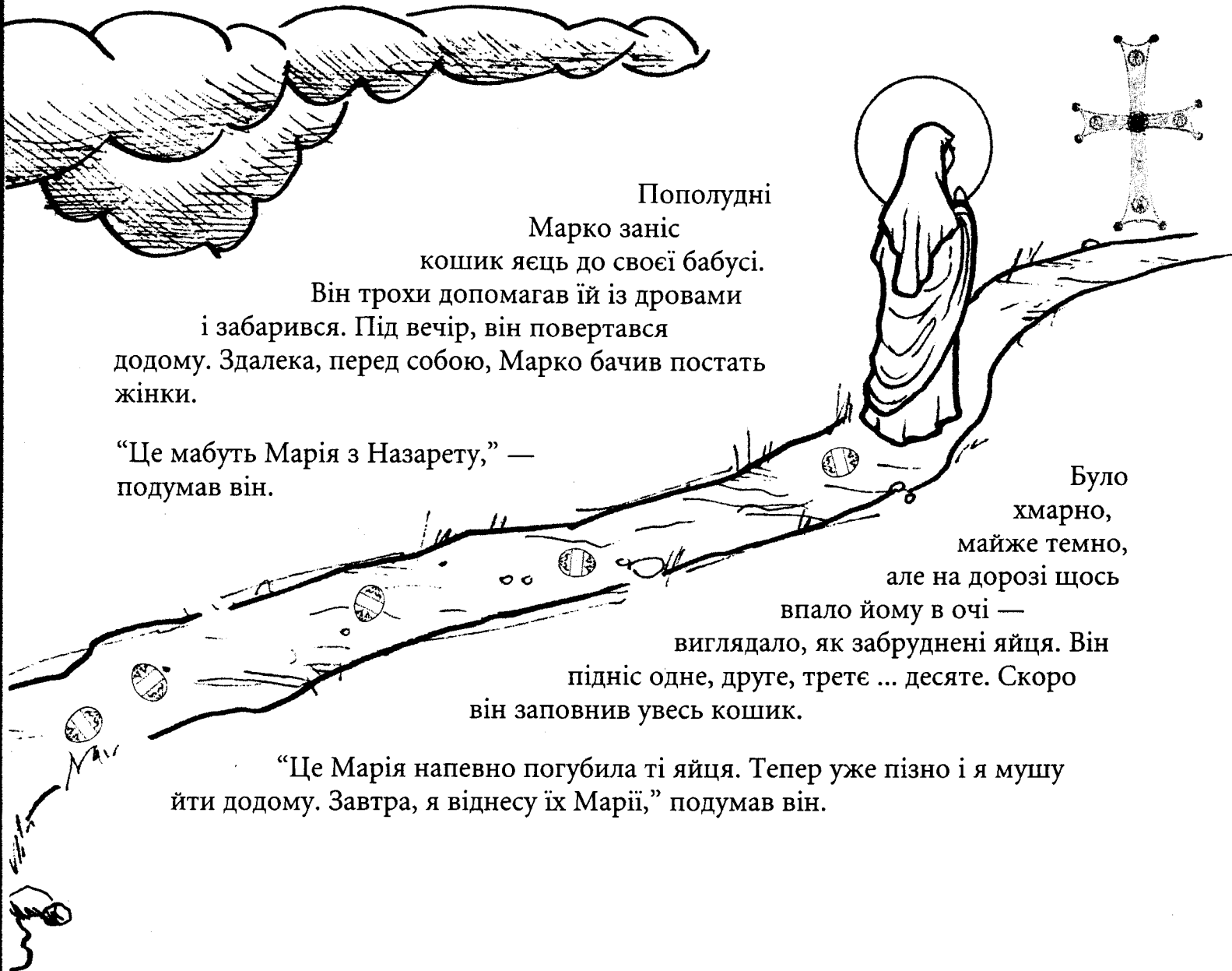
(на основі легенди про сльози Матері Божої)

Це була перша Велика П'ятниця. Пополудні, на горі Голгофі, розп'яли Ісуса Христа на хресті. Під вечір забрали тіло і поховали у гробівці.

Матір Божа, Марія з Назарету, прибита горем, ішла додому. Жаль давив їй груди і сльози котилися з очей. На стежці по якій вона ішла, сльози немовби позначували її дорогу.

Марія пробувала думати про життя свого Сина — як Він народився у вертепі, як виростав і допомагав Йосифові, як учив людей. Але, кожну її думку перебивав один образ — образ її Сина на хресті. Цього образу вона не могла забути.

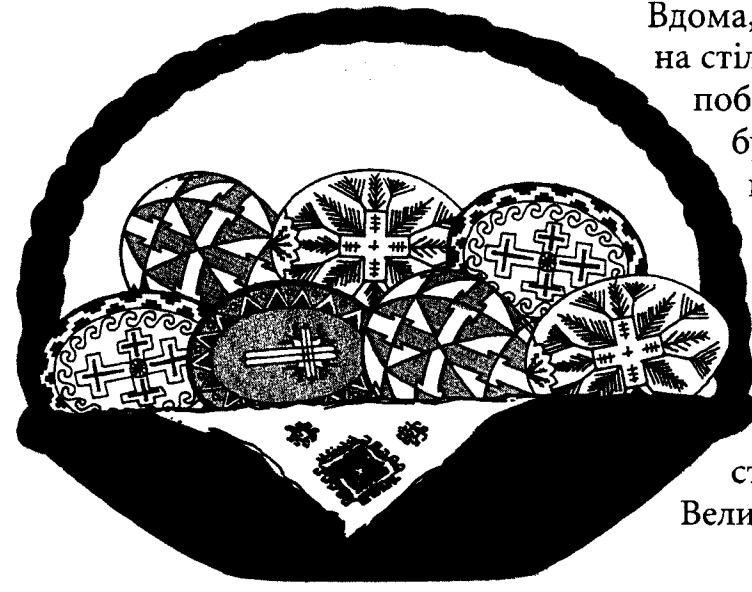

Пополудні
Марко заніс
кошик яєць до своєї бабусі.
Він трохи допомагав їй із дровами
і забарився. Під вечір, він повертався
додому. Здалека, перед собою, Марко бачив постать
жінки.

“Це мабуть Марія з Назарету,” —
подумав він.

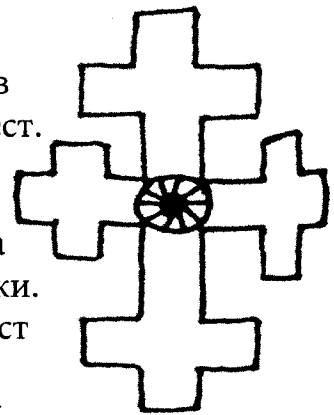
Було
хмарно,
майже темно,
але на дорозі щось
впало йому в очі —
виглядало, як забруднені яйця. Він
підніс одне, друге, третє ... десяте. Скоро
він заповнив увесь кошик.

“Це Марія напевно погубила ті яйця. Тепер уже пізно і я мушу
йти додому. Завтра, я віднесу їх Марії,” подумав він.

Вдома, Марко поклав кошик
на стіл. Тепер він виразно
побачив — у кошику
були писанки. І на
кожній писанці був
намальований хрест.

Сльози Марії
перетворилися на
Великодні писанки.
З того часу — хрест
став символом
Великодня на писанках.

Як писати писанки

Що потрібно

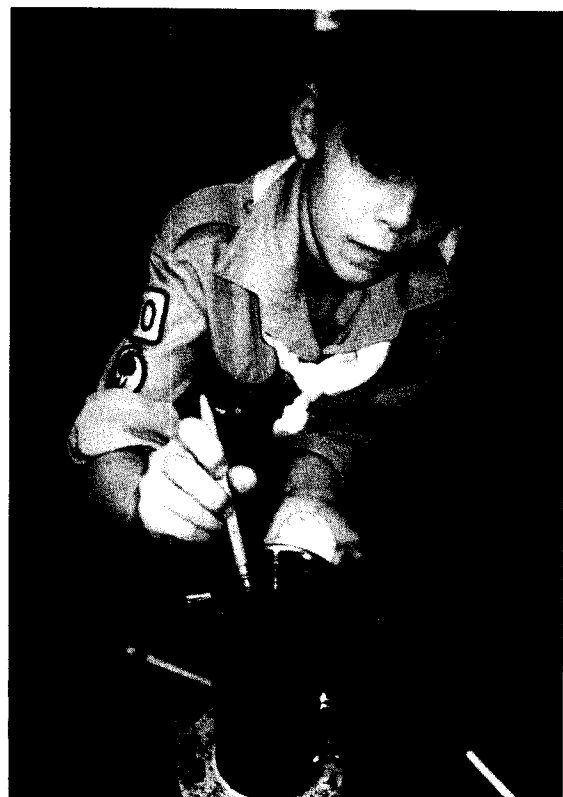
- * білі яйця (нормальної кімнатної температури, не холодні з холодильника);
[Найкраще дістати яйця прямо від господаря. Яйця треба помити у літеплій воді і додати одну ложку соди. Не мити милом, бо тоді фарба погано чіпляється. Більшість яєць у крамницях чищені хемікалами.]
- * бджолиний віск (парафіновий віск, з якого зроблені свічки — не добрий, бо він швидко стигне);

- * кистка (писальце) або цвяшок застромлений у радирку на кінці олівця;
- * мала металева посудина (може бути пушка) на розтоплений віск;
- * якась мала грійка, на те щоб віск підгрівався і не остигав, або свічка; (Грійка може бути електрична, але не високої температури.)
- * розроблені фарби;
- * піч;
- * маленьке долотце і велика шприца з голкою для видуття жовтка і білка.
(Шприца не конечна, бо можна видувати устами, але шприцею легше це робити.)

Як писати крапанку цвяшком

1. Розігрій віск так, щоб розтопився.
2. Устроми цвяшок у віск і опусти на яйце одну краплю воску. Віск швидко остигає. Повторюй поки цятки воску не покриють поверхні всієї писанки.
3. Опустити яйце у фарбу (краску вибери собі) і залиши на деякий час, щоб фарба увійшла у шкаралуцу. Час від часу писанку треба обернути, щоб фарба проникла всюди.

4. Коли писанка висохне, можна видути білок і жовток, щоб залишилася порожня шкаралуца писанки. Для цього треба зробити маленьку дірку долотцем на обидвох кінцях писанки і тоді дути з одного кінця устами, або повітрям із шприци. Білок і жовток витече з другого кінця. Треба уважати, щоб білок не розпустив фарби. (Зауваження: писанка може бути порожною, або повною з білком і жовтком.)

5. Нагріти піч до легенької температури (100° С або 212°Ф). Вкласти писанку (чи писанки) у піч і залишити їх, поки віск не розтопиться. Витягнути писанки і повитирати з них віск.

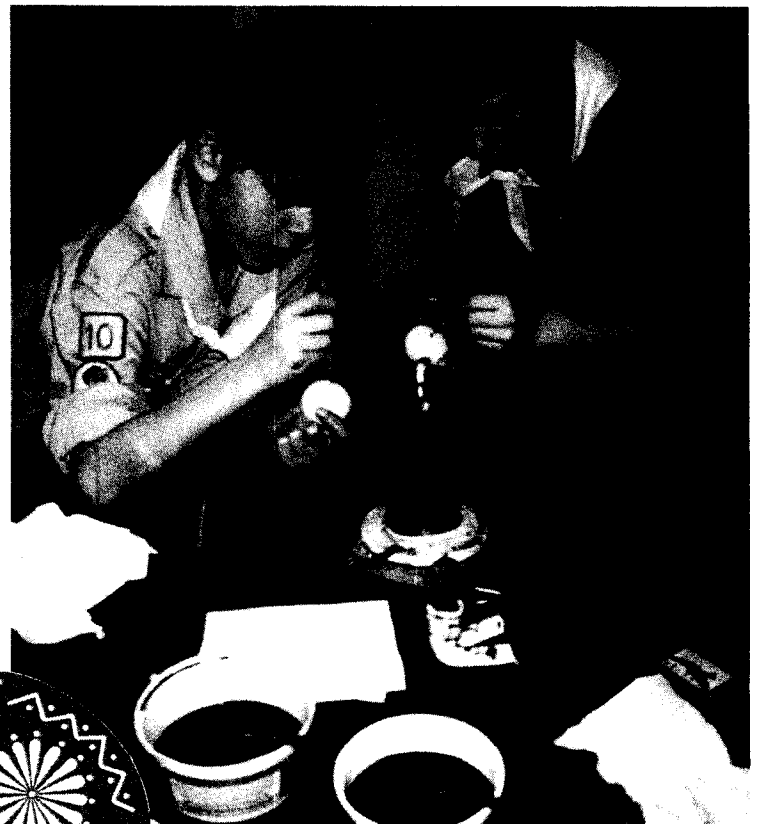
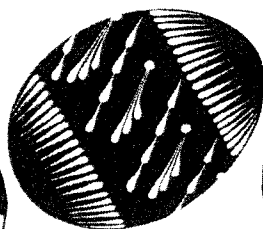
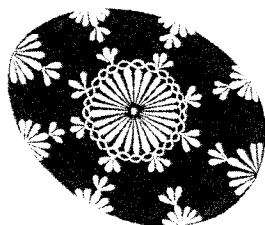
(Видуті писанки можна також вкладати до мікрохвильової печі, але на дуже короткий час, на приблизно 10 секунд. До мікрохвильової печі не можна вкладати повного яйця, бо воно вибухне.)

6. Писанка готова — тло кольорове, а крапки білі. Писанку можна полякерувати, якщо хтось цього бажає. Тоді вона буде блистити.

Приклад, як писати взір цвяшком

Дивись, як писати крапанку, але замість того, щоб робити лише цятки з воску, треба потягувати цвяшок щоб робити хвостики.

Такі цятки з хвостиками можна по різному розміщувати і робити різні взори. Тут подаємо кілька лемківських узорів.

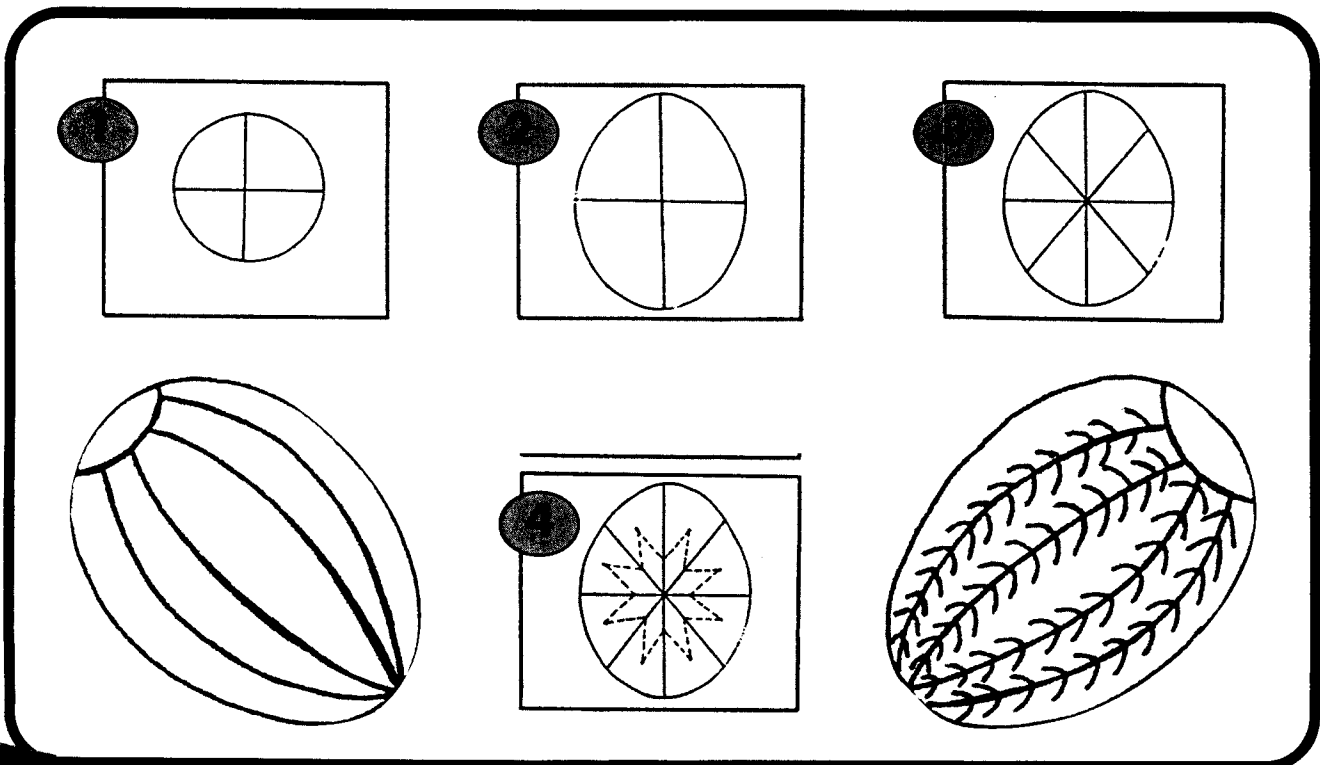
Як писати кисткою (писальцем)

Чим би ми не писали, кроки творення писанки ті самі, що описані у частині "Як писати крапанку цвяшком".

Писати можна цвяшком або кисткою (писальцем). Кистка має маленьку ямку на віск, з якої ямки тоненькою руркою перетікає розтоплений віск.

Кистку треба наповнювати розтопленим воском і руркою, немов олівцем писати по яйці. Із рурки витікає віск і залишає на яйці взір. Після того, як віск у кистці зужиться, її треба знову наповнити, тобто, вмочити у віск. Так треба продовжувати, поки вибраний взір не закінчений.

Простим олівцем можна наперед намалювати лінії, які розподіляють яйце на площини. (Дивись малюнок.)

Як вибрати взір

Взори можна вибрати з книжки, або творити свої власні. Варто пам'ятати, що продовж багатьох століть український нарід витворив різні узори і символи. На різних землях України творилися різні взори.

Символи і кольори мають своє значення. Прочитай у цьому "Готуйсь" частину "Символи на писанках" та "Символіка кольорів на писанках".

Як творити писанку, що має більше ніж одну краску

1. На білому яйці воском напиши ту частину взору, що має бути білою.
2. Вклади яйце у фарбу одної краски. Залиши на короткий час, щоб фарба проникла у шкаралушу.
3. Воском напиши ту частину взору, що має мати першу краску.
4. Вклади яйце у фарбу другої краски.
5. Воском напиши ту частину взору, що має мати цю другу краску.
6. Вклади яйце у фарбу третьої краски.
7. (Писанку можна видути, але не конечно.)
8. Розігрій віск і повитирай писанку м'яким платком.

Писанка готова. На писанці є три краски і білі частини.

Поради:

- * Не берися відразу за складні писанки – спершу спробуй простий орнамент.
- * Коли пишеш писанку, – тримай яйце трьома пальцями лівої руки, а трьома пальцями правої руки – тримай кистку.
- * Мізинцем правої руки підтримуй яйце.
- * Кистку тримай на місці, а лівою рукою обережно обертай яйце.
- * Коли будеш використовувати більше як два кольори, пам'ятай, що спочатку треба зафарбовувати у ясні, світлі фарби (жовта, помаранчева), а тоді поступово у темніші кольори.

На Великдень дівчата і хлопці виводять гаївки, грають ігри і ставлять вежі. Традиційно це відбувається на майдані біля церкви. Якщо буває не відповідна погода, ці заняття відбуваються у залі.

Тут подано слова і ноти одної гаївки:

КРИВИЙ ТАНЕЦЬ

Allegretto

Ми кри во го тан цю йде мо,

Ми кри во го тан цю йде мо,

Ми в нім кінця не знайдемо.

у

великодний час, українці християни поздоровляють одні одних словами "Христос Воскрес" і відповідають "Во істину Воскрес". Під час богослужень у церквах і по хатах часто співають пісню "Христос Воскрес". Тут подано відому мелодію і слова. Вивчіть їх, щоб ви могли з усіма співати під час СВЯТ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

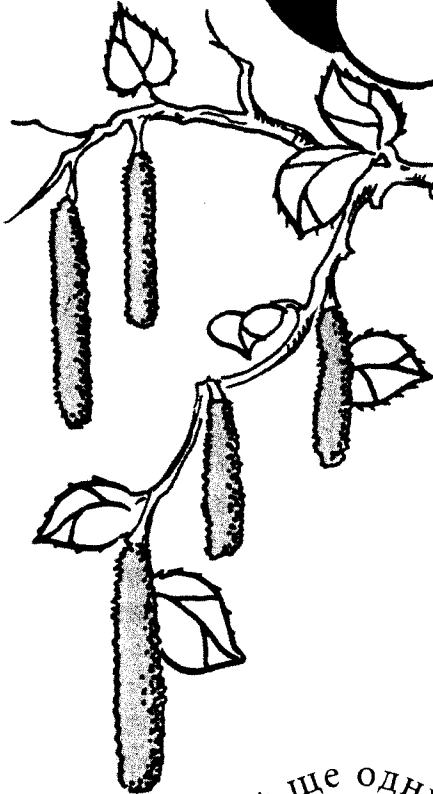

Скільки тут писанок? Порахуй!

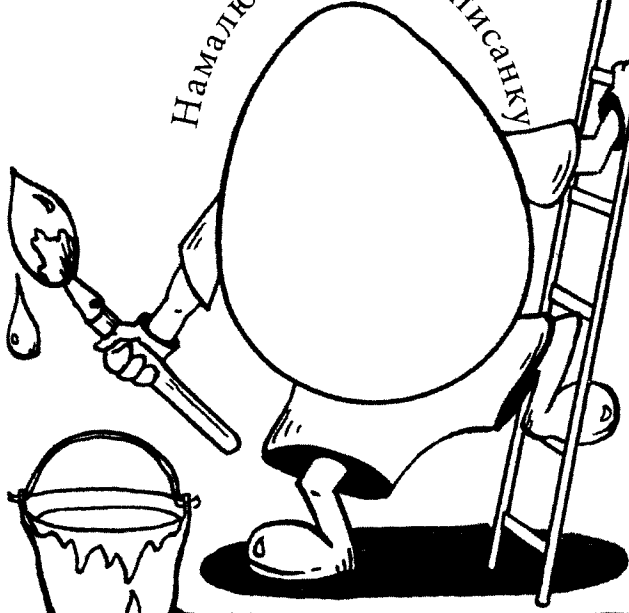

РОЗМАЛЮЙ

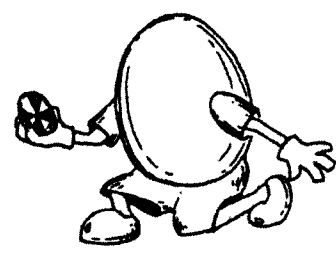
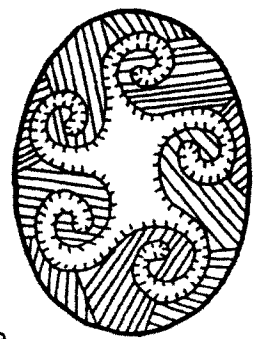
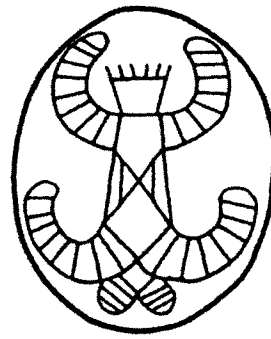
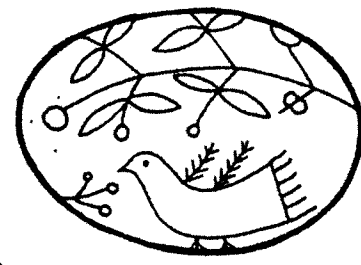
Христос Вокреє

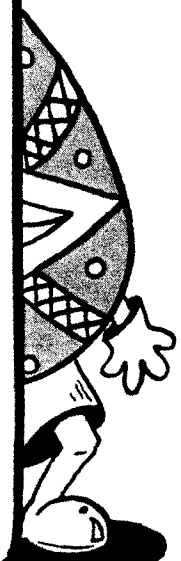
Намалюй ще одну писанку

Знайди ці писанки в журналі.

Замалюй всі писанки в журналі.

Писанки мають свої назви

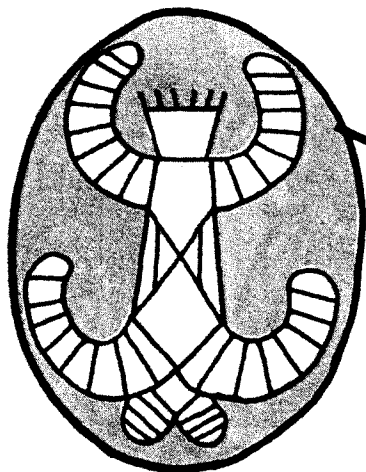
Писанки пишуть по цілій Україні.

Кожна писанка має свою назву.

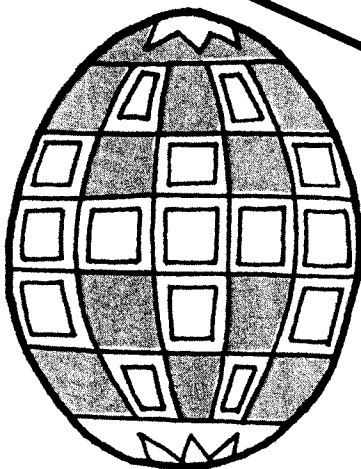
Оглянь кожну писанку.

Спаруй кожну писанку з назвою.

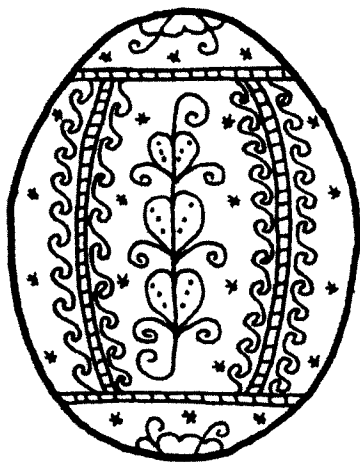
Впиши букву біля назви міста або регіону.

ПОЛІССЯ

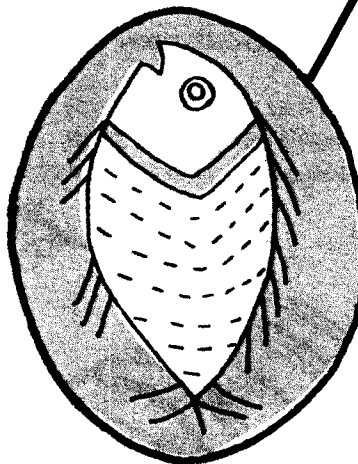
ВОЛИНЬ

ГУЦУЛЬЩИНА

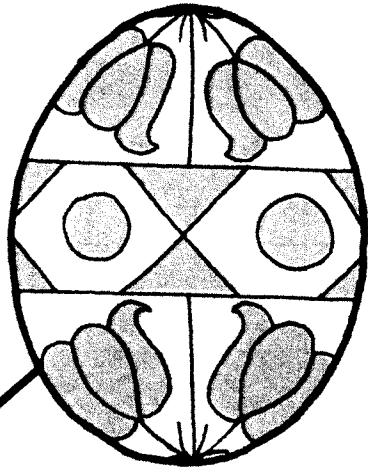
ПОДІЛЛЯ

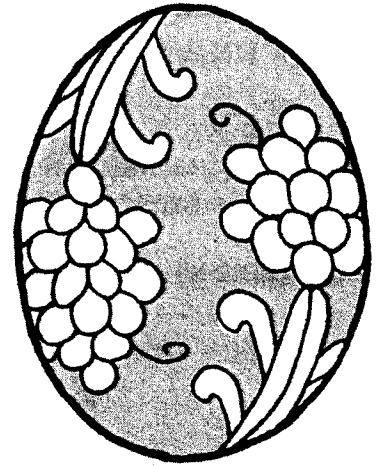
ПОДІЛЛЯ

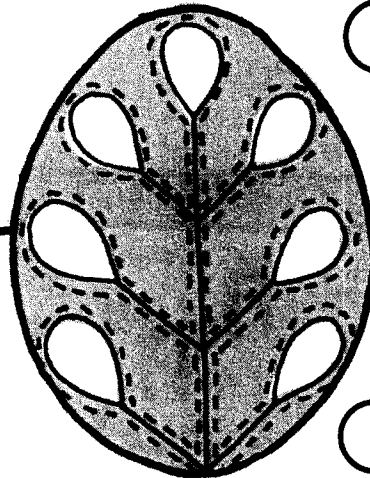
- А. виноград
- Б. дерево
- В. райська птиця
- Г. риба
- Г. віконця
- Д. тюльпани
- Е. метелики
- Є. людина
- Ж. серцева
- З. берегиня

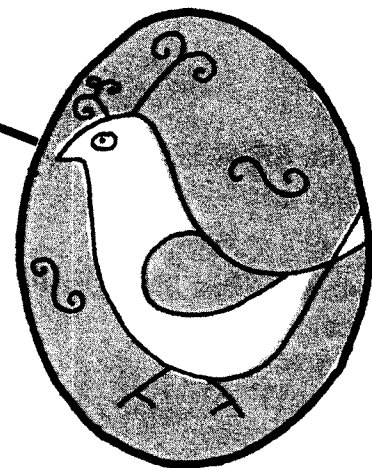
ЧЕРНІГІВ

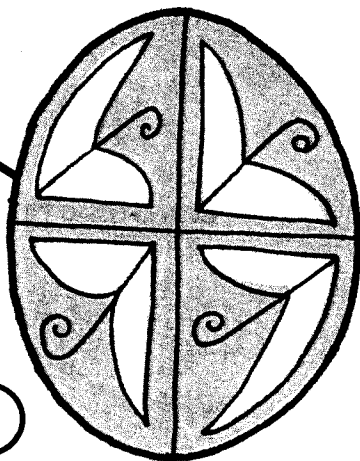
КИЇВЩИНА

КИЇВ

ПОЛТАВА

ХЕРСОН

● Чернігів

● Полтава

● Херсон

Писанки мають свої назви

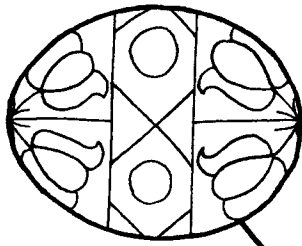
Писанки пишуть по цілій Україні.
Кожна писанка має свою назву.

Оглянь кожну писанку.

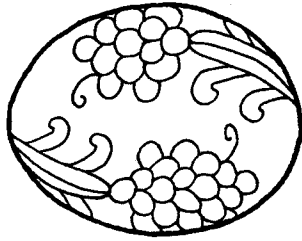
Слауй кожну писанку з назвою.

Впиши букву біля назви міста або регіону.

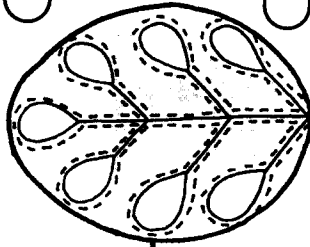
- А. виноград
- Б. дерево
- В. райська птиця
- Г. риба
- Ґ. віконця
- Д. тюльпани
- Е. метелики
- Є. людина
- Ж. серцева
- З. берегня

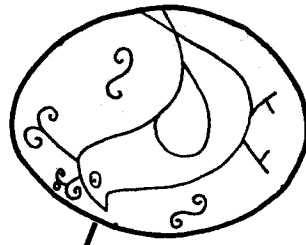
ЧЕРНІГІВ

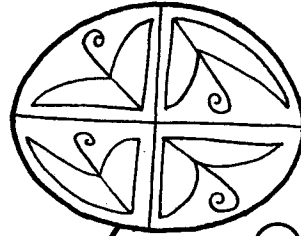
КИЇВЩИНА

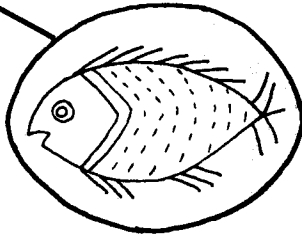
КИЇВ

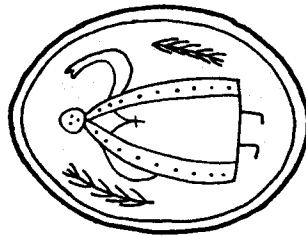
ПОЛТАВА

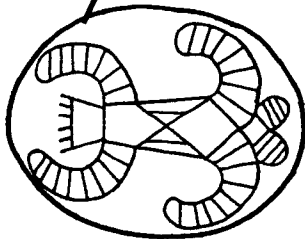
ХЕРСОН

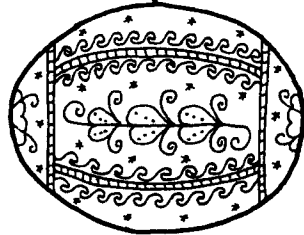
ПОДІЛЛЯ

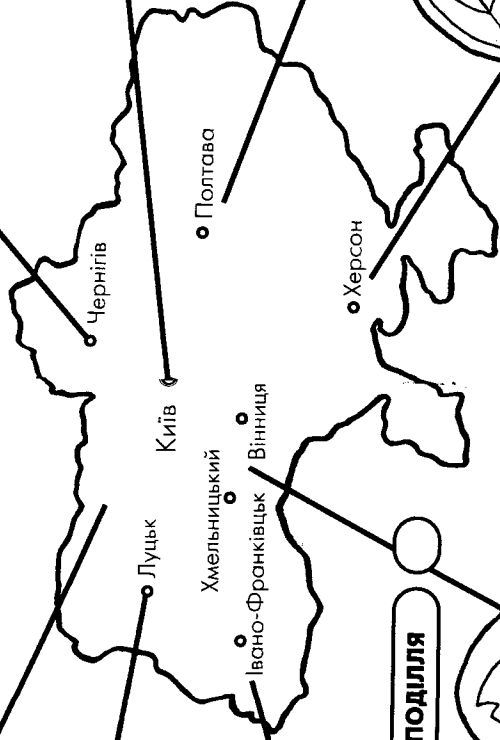
ПОДІЛЛЯ

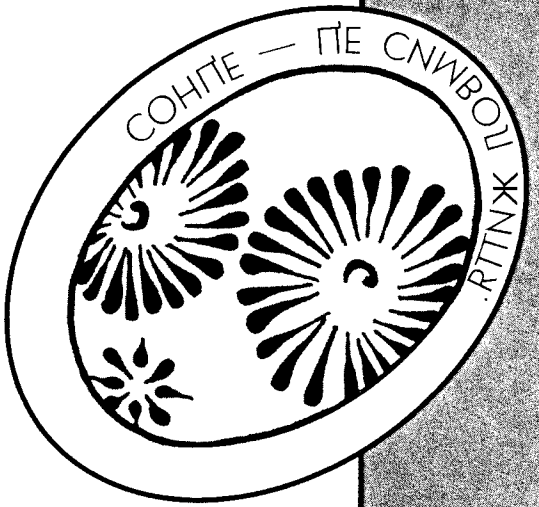
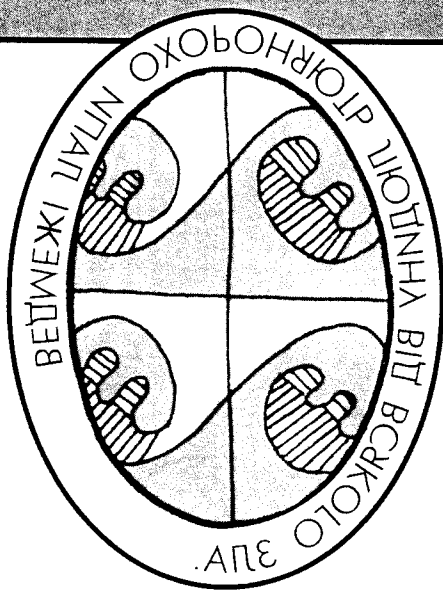
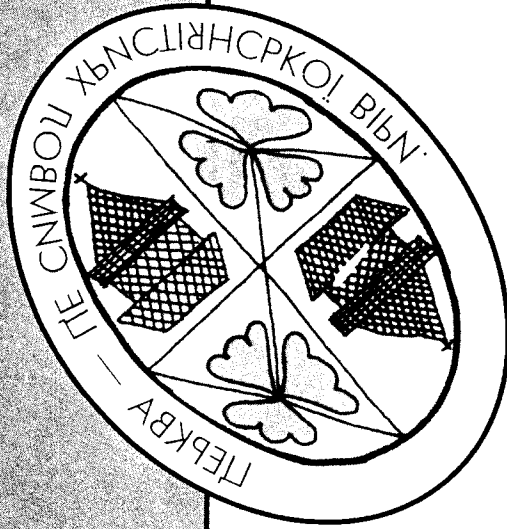
ПОЛІСЯ

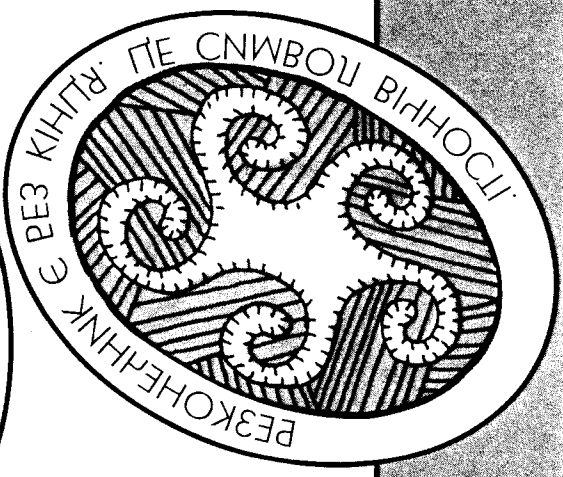
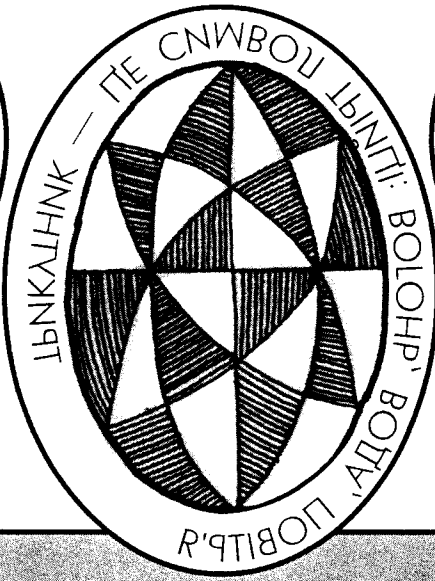
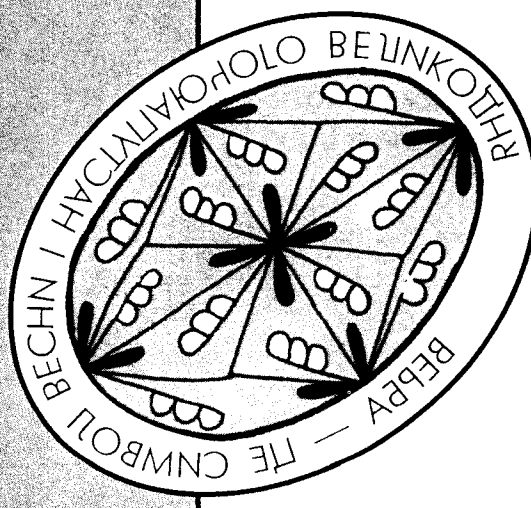
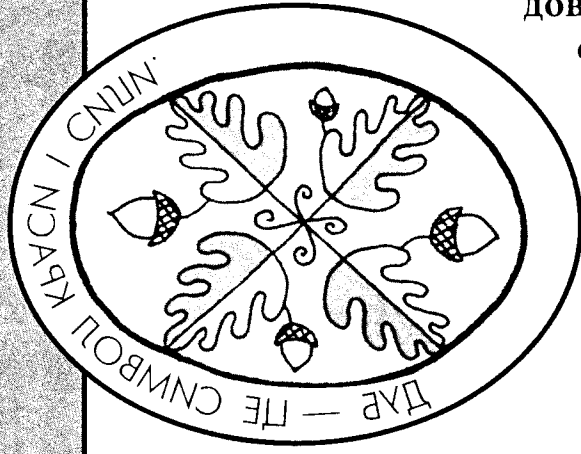
ГУЦУЛЬЩИНА

СИМВОЛИ НА ПИСАНКАХ

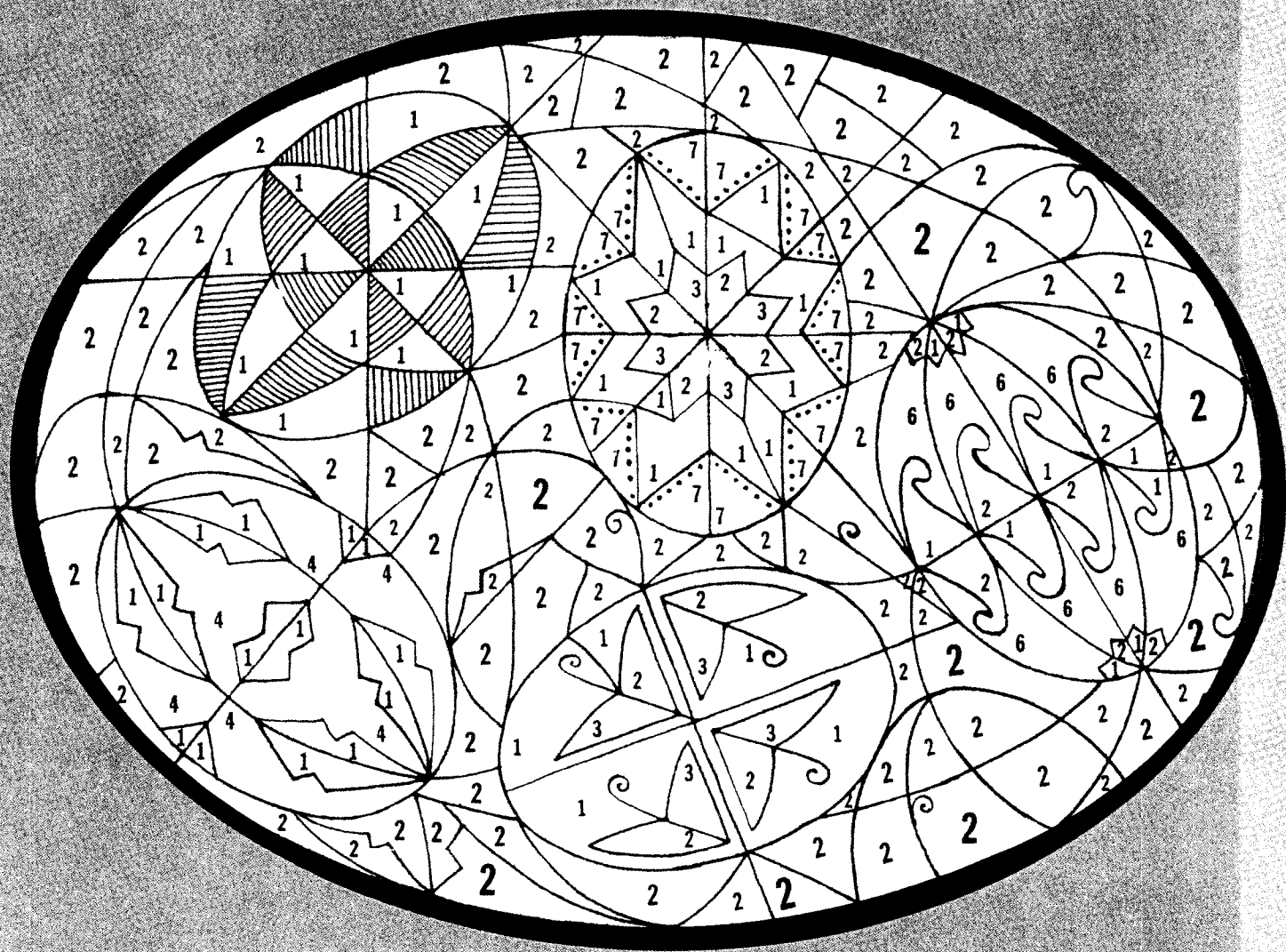
Піднеси журнал до дзеркала, щоб довідатися про символи.

СИМВОЛІКА КОЛЬОРІВ НА ПИСАНКАХ

- * Прочитай про символіку кольорів.
- * Замалюй за ключем.
- * Знайди п'ять захованих писанок.
- * Знайди ці писанки ще десь у журналі.

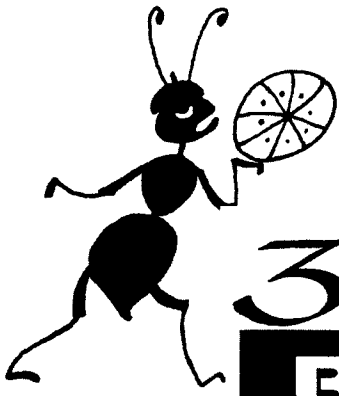
1. червоний — радість і любов;
2. жовтий — тепло і життя;
3. зелений — весна і воскресіння природи;
4. синій — вода, небо, повітря і здоров'я;
5. білий — невинність;
6. коричневий (бронзовий) — матір земля;
7. чорний — негода і бур'я.

ЧИ ТИ ЗНАЄШ ...

що якщо писанка має 4 або 5 кольорів,
то це символізує родинне щастя?

- * Котра писанка на цій сторінці символізує родинне щастя?

ЗМАЙСТРУЙМО Великодню Писанку

Потрібно:

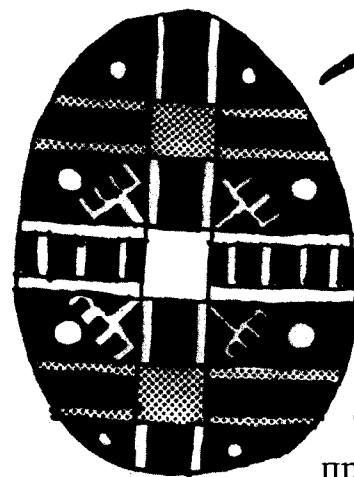
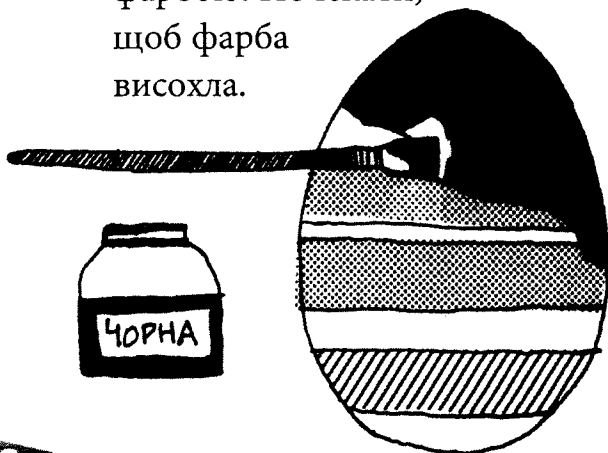
- білий грубий папір
- ножиці
- кольорові кредки (воскові)
- чорна фарба (темпера) і пензель
- патички з морозива, або накривки з пера

Що робити:

1. Нарисувати на папері форму яєчка.
2. Замалювати цілу форму кредками – різними красками так, щоб не прозирав білий папір. (Це можна зробити поперечними пасами, повздовжними пасами, або як хто хоче.)

3. Витяти форму, підставити газету і покрити цілу форму чорною фарбою. Почекати, щоб фарба висохла.

4. Патичком рисувати (вишкрабувати з чорної фарби) взори й орнаменти так, щоб з під фарби прозирали краски кредок.

Любитель/Любителька писанчарства

1. Власноручно виконає п'ять писанок (київська, гуцульська, полтавська, запорізька, подільська, волинська, поліська тощо).
2. Пояснить і покаже техніку писання писанок.
3. Пояснить п'ять символічних мотивів на писанках.
4. Розкаже дві великодні легенди пов'язані з писанками.
5. Знає традиції, пов'язані з писанками.
6. Збирає колекцію писанкових узорів.

Відповіді

Ст. 3.

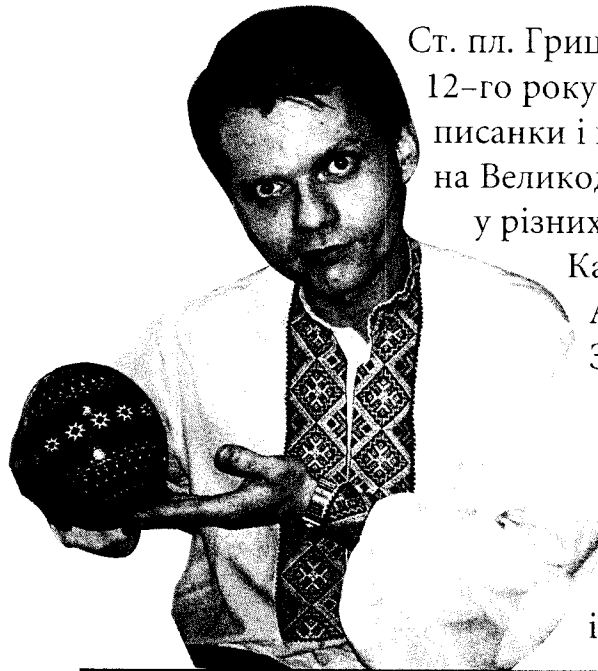
1. Св'ятимо паску, яйця, сир, ковбасу, сіль, хрін.
2. Ми пишемо писанки і обдаруємося ними.
3. Ми виводимо гаївки.
4. Ми ставимо вежі.

Ст. 12–13:

10 писанок + твоя писанка.

Ст. 14–15

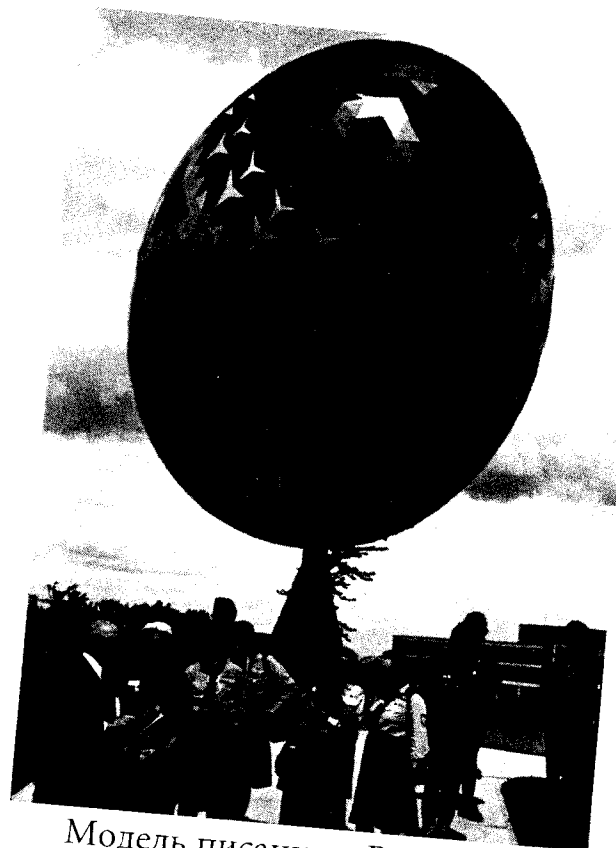
Полісся З; Волинь Г; Гуцульщина Ж; Поділля Є;
Чернігів Д; Київщина А; Київ Б; Херсон Е;
Полтава В.

Ст. пл. Гриць Дичок від 12-го року життя писав писанки і продавав їх на Великодніх базарах у різних містах

Канади та Америки. Заробіток з продажі писанок Грицеві оплатило його студії і подорожі.

МАЙСТЕР ПИСАНЧАРСТВА

Модель писанки у Вегервил, Альберта в Канаді

НОВАЦЬКА ПИСАНКА ДОБРИХ ДІЛ

Це писанка добрих діл. Кожна частина зору – це одне добре діло. Деякі добрі діла вже вписані.

- Замалюй ті частини зору, які репрезентують ті добрі діла, що ти зробив або зробила.
- Впиши ще якісь добрі діла, які ти зробив або зробила.
- Замалюй і ті частини.
- Напиши свою писанку добрих діл.

